

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ.
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : १७ जुलै, २०२५

संदर्भ:- शासन निर्णय क्र.अकंपा-१२२५/प्र.क्र.१२१/म.लो.आ., दि.१७ जुलै, २०२५

परिपत्रक:- अनुकंपा नियुक्तीच्या सर्वसमावेशक सुधारीत धोरणाबाबतच्या सोबत जोडलेल्या संदर्भाधीन दि.१७ जुलै, २०२५ च्या शासन निर्णयाचे कृपया अवलोकन करावे. या शासन निर्णयानुसार प्रतिवर्षी अनुकंपा नियुक्ती देण्याची कार्यवाही करावी.

मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या १५० दिवसांच्या कार्यक्रमांतर्गत अनुकंपा नियुक्ती देणे ही बाब अंतर्भूत केली आहे. यास्तव संदर्भाधीन दि.१७ जुलै, २०२५ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार चालू निवडसूची वर्षातील अनुकंपा नियुक्तीची कार्यवाही दि.१५ सप्टेंबर, २०२५ पर्यंत पूर्ण करणे सुलभ व्हावे. यास्तव, खालीलप्रमाणे अंदाजित वेळापत्रकानुसार कार्यवाही करण्याबाबत या परिपत्रकाद्वारे सूचित करण्यात येत आहे.

टप्पा क्र.	करावयाची कार्यवाही	कार्यवाही करणारी यंत्रणा
१	प्राथमिक बैठक- जिल्हाधिकारी यांनी जिल्ह्यातील सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांची दि.२३ जुलै, २०२५ रोजी बैठक आयोजित करुन दि.१५ ऑगस्ट, २०२५ पर्यंत खालीलप्रमाणे पूर्व तयारी करण्याबाबत सूचना द्याव्यात. • प्रतिक्षासूची अद्ययावत करणे- उमेदवारांचे नाव बदलणे तसेच प्रक्रियेतील अर्जासंदर्भात कार्यवाही करुन प्रतिक्षासूची अद्ययावत करणे. • गट बदलणे- उमेदवारांच्या विनंतीनुसार गट बदलण्याची कार्यवाही करणे. • अनुकंपा नियुक्तीसाठी उपलब्ध रिक्त पदांची परिगणना करणे. • गट-ड मध्ये अनुकंपा नियुक्तीसाठी पदे पुनर्जीवित करण्याचा प्रस्ताव प्रशासकीय विभागास पाठविणे.	जिल्हाधिकारी
२	पूर्व तयारी- नियुक्ती प्राधिकारी कार्यालयाने उपरोक्त अ.क्र.१ मधील सर्व कार्यवाही दि.१५ ऑगस्ट, २०२५ पर्यंत पूर्ण करावी.	नियुक्ती प्राधिकारी
३	आढावा बैठक- जिल्हाधिकारी यांनी दि.१८ ऑगस्ट, २०२५ रोजी सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांची बैठक आयोजित करुन त्यांच्याकडून	जिल्हाधिकारी

	खालील माहिती संकलित करणे. - गट-क मध्ये अनुकंपा नियुक्तीसाठी किती पदे उपलब्ध आहेत (संदर्भाधीन शासन निर्णयासोबतच्या “परिशिष्ट फ” नुसार) - गट-ड मध्ये अन्य नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडे नियुक्तीच्या अनुषंगाने माहिती घेणे. (संदर्भाधीन शासन निर्णयासोबतच्या “परिशिष्ट ग” नुसार) - गट-क ची नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांकडील अद्ययावत प्रतिक्षासूची.	
४	मेळाव्याची पूर्व तयारी- मेळाव्याच्या अनुषंगाने खालील कार्यवाही दि.२२ ऑगस्ट, २०२५ पर्यंत पूर्ण करावी. - गट-क ची जिल्हास्तरीय प्रतिक्षासूची अद्ययावत करणे- सर्व नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांकडून संकलित केलेल्या गट-क च्या अद्ययावत यादीच्या आधारे जिल्ह्याची सामायिक प्रतिक्षासूची अद्ययावत करणे. - गट-क मध्ये अनुकंपा नियुक्तीसाठी उपलब्ध पदांची संख्या प्रसिध्द करणे- सर्व नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांकडून संकलित माहितीच्या आधारे जिल्ह्यात अनुकंपा नियुक्तीसाठी उपलब्ध पदसंख्या (संदर्भाधीन शासन निर्णयासोबतच्या “परिशिष्ट फ” नुसार) प्रसिध्द करणे. - गट-ड मध्ये अनुकंपा नियुक्तीसाठी शिफारस करणे- नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांकडून संकलित केलेल्या माहितीनुसार अन्य नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडे गट-ड च्या पदावर नियुक्तीसाठी शिफारस करेल. (शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. VIII (ब) (३) नुसार) - गट-ड ची पदे पुनर्जीवित करणे- नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने जिल्हाधिकाऱ्यांच्या शिफारशीनुसार गट-ड ची पदे पुनर्जीवित करण्याचा प्रस्ताव प्रशासकीय विभागास पाठविणे.	जिल्हाधिकारी व नियुक्ती प्राधिकारी
५	मेळावा घेणे व शिफारस करणे- जिल्हाधिकारी यांनी दि.०१ सप्टेंबर, २०२५ रोजी उमेदवारांचा मेळावा आयोजित करून उमेदवारांची नियुक्तीसाठी शिफारस करणे. (शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. VIII (अ) (२) व (३) नुसार)	
६	गट-ड साठी मृत पदे पुनर्जीवित करणे- नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडून प्राप्त प्रस्तावानुसार संबंधित प्रशासकीय विभागाने त्यांच्या अधिकारात गट-ड ची पदे दि.०१ सप्टेंबर, २०२५ पर्यंत पुनर्जीवित करण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी.	मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग
७	नियुक्ती आदेश - दि.१५ सप्टेंबर, २०२५ रोजी अनुकंपा नियुक्तीचे आदेश निर्गमित करणे. जिल्हाधिकारी कार्यालयाने गट-क च्या पदासाठी शिफारस केलेल्या उमेदवारांचे नियुक्ती आदेश निर्गमित करणे.	नियुक्ती प्राधिकारी

	गट-ड चे प्रशासकीय विभागाने पुनर्जीवित केलेल्या पदांवर उमेदवारांच्या नियुक्तीचे आदेश निर्गमित करणे.	
८	प्रतीक्षासूचीतील नाव वगळणे - नियुक्ती दिलेल्या उमेदवारांचे नाव दि.३० सप्टेंबर, २०२५ पर्यंत प्रतिक्षासूचीतून वगळणे गट-क साठी - नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडून नियुक्तीचे आदेश प्राप्त झाल्यानंतर संबंधित उमेदवाराचे नाव प्रतीक्षासूचीतून वगळावे गट-ड साठी - नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने गट-ड वर नियुक्तीचे आदेश निर्गमित केल्यावर संबंधित उमेदवाराचे नाव प्रतीक्षासूचीतून वगळावे	जिल्हाधिकारी नियुक्ती प्राधिकारी
९	शासनास गट-क व गट-ड चा अहवाल सादर करणे - मा.मुख्यमंत्री महोदयांना अनुकंपा नियुक्तीची माहिती देण्यासाठी तसेच विभागांच्या सेवाकर्मी कार्यक्रमांतर्गत अनुकंपा नियुक्तीच्या गुणांकनाची कार्यवाही दि. ०२ ऑक्टोबर, २०२५ पर्यंत पूर्ण करावयाची असल्याने, सोबत जोडलेल्या “परिशिष्ट-अ” नमुन्यात अनुकंपा नियुक्ती संदर्भातील अहवाल शासनास ई-मेल desk८-gad@mah.gov.in वर दि.१९ सप्टेंबर, २०२५ पर्यंत पाठवावा.	जिल्हाधिकारी

तसेच, अनुकंपा नियुक्तीची कार्यवाही विहित वेळेत पूर्ण करावी, यास्तव या संदर्भात उपस्थित होऊ शकणारे प्रश्न व त्याची उत्तरे या बाबतचे “परिशिष्ट-ब” सोबत जोडण्यात आले आहे. कृपया त्यांचे अवलोकन करावे, ही विनंती.

सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०७१७१८५१४८९६०७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(गीता रा. कुलकर्णी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत माहिती व आवश्यक त्या कार्यवाहीस्तव :-

- १) सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या विभागाच्या अधिपत्याखालील शासकीय कार्यालयामधील गट-क व गट-ड च्या सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांना सदर परिपत्रक अवगत करून परिपत्रकातील वेळापत्रकानुसार जिल्हाधिकारी कार्यालयात बैठकीस उपस्थित राहणे व विहित वेळेत सर्व प्रक्रिया पूर्ण करण्याबाबत आपल्या स्तरावरून सूचना देण्यात याव्यात.
- २) सर्व विभागीय आयुक्त
- ३) सर्व जिल्हाधिकारी

शासन परिपत्रक क्र. अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ., दि.१७ जुलै, २०२५ सोबतचे

परिशिष्ट- अ

१५० दिवसाच्या कार्यक्रमांतर्गत देण्यात आलेल्या
अनुकंपा नियुक्त्यांबाबतचा अहवाल

जिल्हयाचे नांव :-

गट	प्रतिक्षासूचीवरील उमेदवारांची संख्या	नियुक्ती दिलेल्या उमेदवारांची संख्या	प्रतिक्षासूचीवरील नियुक्तीसाठी प्रलंबित उमेदवारांची संख्या
१	२	३	४(२-३)
गट-क			
गट-ड			
एकूण			

सही/-
जिल्हाधिकारी

शासन परिपत्रक क्र. अकंपा- १२२५/प्र.क्र. १२१/म.लो.आ., दि.१७ जुलै, २०२५ सोबतचे

परिशिष्ट- ब

अनुकंपा नियुक्तीच्या अनुषंगाने उपस्थित होणारे प्रश्न व त्यांची उत्तरे (FAQ)

टीप :- सदर परिशिष्टातील प्रश्न व उत्तरे ही केवळ अनुकंपा नियुक्तीची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करत असताना उद्भवणाऱ्या समस्यांचे निराकरण व्हावे यासाठी देण्यात येत आहे. त्यामुळे अनुकंपा नियुक्ती ही दि. १७ जुलै, २०२५ रोजीच्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार करणे क्रमप्राप्त असून त्या तरतूदीनुसारच अनुकंपा नियुक्ती करण्याची दक्षता घ्यावी.

१: कुटुंबासाठी

प्र.१: अनुकंपा नियुक्तीचा उद्देश काय आहे?

उत्तर: शासकीय सेवेत असताना मृत पावलेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्याच्या कुटुंबास आर्थिक संकटातून सावरण्यासाठी, त्यांच्या कुटुंबातील एका पात्र सदस्यास अनुकंपा तत्वावर शासकीय नोकरी देणे हा योजनेचा उद्देश आहे.

प्र.२: अनुकंपा नियुक्ती कोणाला देण्यात येते ?

उत्तर: गट-अ ते गट-ड मधील सर्व शासकीय अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबियांस अनुकंपा नियुक्ती देण्यात येते. मात्र, मृत कर्मचाऱ्याचा पती/पत्नी शासकीय सेवेत कार्यरत असल्यास किंवा ३१ डिसेंबर २००१ नंतर तिसरे अपत्य झाल्यास, अनुकंपा नियुक्ती दिली जात नाही.

प्र.३: अनुकंपा नियुक्ती केव्हा देण्यात येते ?

उत्तर: शासकीय सेवेत असताना मृत्यू झाल्यास किंवा बेपत्ता झालेल्याला न्यायालयाने मृत घोषित केल्यास, त्याच्या कुटुंबातील पात्र सदस्यास अनुकंपा नियुक्ती दिली जाते.

प्र.४: कुटुंबातील कोण सदस्य पात्र ठरतो?

उत्तर: अनुकंपा नियुक्तीसाठी कुटुंबातील पात्र सदस्य - कुटुंबातील सदस्य हे खालील प्राधान्यक्रमानुसार अनुकंपा नियुक्तीसाठी पात्र राहतील

प्राधान्यक्रम	दिवंगत व्यक्तीशी नाते
१	कायदेशीर पत्नी/पती
२	- मुलगा/मुलगी (अविवाहित/विवाहित), - मृत्यूपूर्वी कायदेशीररित्या दत्तक घेतलेला मुलगा/मुलगी (अविवाहित/विवाहित), - घटस्फोटित मुलगी किंवा बहीण, परित्यक्ता मुलगी किंवा बहीण, विधवा मुलगी किंवा बहीण
३	दिवंगत शासकीय कर्मचाऱ्याचा मुलगा हयात नसेल तर त्याची सून
४	केवळ दिवंगत अविवाहित शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत त्याच्यावर सर्वस्वी अवलंबून असणारा भाऊ किंवा बहीण

प्र.५: अनुकंपा नियुक्तीची वयोमर्यादा काय आहे?

उत्तर: किमान १८ वर्षे पूर्ण आणि कमाल ४५ वर्षे पूर्ण.

प्र.६: अनुकंपा नियुक्तीसाठी काय अर्हता आवश्यक आहे ?

उत्तर: संबंधित पदाच्या सेवाप्रवेश नियमात नमूद शैक्षणिक व अन्य अर्हता धारण करणे आवश्यक आहे. तथापि पत्नीसाठी केवळ गट-ड मध्ये अनुकंपा नियुक्तीसाठी शैक्षणिक अर्हता शिथिल करण्याची तरतूद आहे.

प्र.७: परिपूर्ण अर्ज कधी सादर करायचा?

उत्तर: इच्छुकतेचे पत्र सादर केल्याच्या दिनांकापासून ३ वर्षांच्या विहित मुदतीत परिपूर्ण अर्ज सादर करणे बंधनकारक आहे.

प्र.८: परिपूर्ण अर्जासोबत कोणती कागदपत्रे लागतात?

उत्तर: उमेदवाराचे वय, शैक्षणिक अर्हता, इतर अर्हता, व ना-हरकत प्रमाणपत्र इ.

प्र.९: प्रतीक्षासूचीतील उमेदवार बदलता येतो का?

उत्तर: होय. शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. VII पहावा.

प्र. १० : प्रतीक्षासूचीचा गट बदलता येऊ शकतो का ?

उत्तर : होय शासन निर्णयातील मुद्दा क्र. VII पहावा.

प्र.११: गट बदलल्यास मूळ गटात परत जाता येते का?

उत्तर: नाही. गट एकदा बदलल्यावर परत मूळ गटात येता येणार नाही.

२: कार्यालय प्रमुख, नियुक्ती प्राधिकारी कार्यालय व जिल्हाधिकारी कार्यालयांसाठी

प्र.१: कोणत्या पदांवर अनुकंपा नियुक्ती देण्यात येते?

उत्तर: गट-क व गट ड मधील-ज्या ज्या संवर्गात सरळसेवा नियुक्तीचा मार्ग विहित केला आहे त्या , सर्व संवर्गांच्या सरळसेवा कोट्यातील रिक्त पदांवर अनुकंपा नियुक्ती अनुज्ञेय आहे.

प्र.२: नक्षलवादी/आतंकवादी हल्ल्यामुळे मृत्यू झाल्यास काय?

उत्तर: अशा प्रकरणांत २०% कोटा शिथिल करून प्रथम प्राधान्याने अनुकंपा नियुक्ती दिली जाते.

प्र.३: अनुकंपा नियुक्ती वारसा हक्क आहे का?

उत्तर: नाही.

प्र.४: २०% पदे कशी मोजायची?

उत्तर: शासन निर्णयासोबतचे परिशिष्ट-अ मध्ये उदाहरणासह मार्गदर्शन केले आहे. कृपया त्याचे अवलोकन करावे.

प्र.५: रिक्त पदांच्या २०% गणनेनुसार अपूर्णाकात संख्या आल्यास नियुक्ती बाबत काय करावे?

उत्तर: जर २०% गणनेनुसार अनुकंपा नियुक्तीसाठी उपलब्ध पदसंख्या हि १ पेक्षा कमी येत असल्यास म्हणजेच ०.१ ते ०.९ दरम्यान येत असल्यास अश्या प्रकरणी किमान एक पद अनुकंपा नियुक्तीने भरावे.

प्र. ६: तांत्रिक पदासाठी उमेदवार पात्र नसेल तर काय?

उत्तर: प्रतिक्षासूचीतील उमेदवार हा अनुकंपा नियुक्तीसाठी उपलब्ध असणाऱ्या विविध संवर्गातील रिक्त पदांपैकी तांत्रिक संवर्गाच्या सेवाप्रवेश नियमातील शैक्षणिक/तांत्रिक अर्हता धारण करीत नसेल तर त्याच्याऐवजी प्रतिक्षासूचीवरील पुढील उमेदवाराचा विचार करावा. तथापि, प्रतिक्षासूचीतील कोणताच उमेदवार तांत्रिक संवर्गाच्या सेवाप्रवेश नियमातील विशिष्ट शैक्षणिक/तांत्रिक अर्हता धारण करत नसेल तर अशा प्रकरणी तांत्रिक संवर्गातील संबंधित रिक्त पद हे अनुकंपा नियुक्तीऐवजी सरळसेवेने भरण्यात यावे

प्र.७: प्रतिक्षासूचीचा क्रमांक कोणत्या आधारे ठरविण्यात येतो?

उत्तर: परिपूर्ण अर्ज केल्याच्या दिनांकास प्रतिक्षासूचीत नाव समाविष्ट करण्यात येत असल्याने प्रतिक्षासूचीतील क्रमांक हा परिपूर्ण अर्जाच्या दिनांकानुसार निश्चित केला जातो. तथापि दोन उमेदवारांचा परिपूर्ण अर्जाचा दिनांक समान असल्यास ज्या उमेदवाराचे वय जास्त असेल त्याचे नाव प्रतिक्षासूचीमध्ये आधी समाविष्ट करण्यात येते.

प्र.८: नियुक्ती प्राधिकृती अनेक जिल्ह्यांमध्ये कार्यरत असल्यास प्रस्ताव कोणत्या जिल्हाधिकारी कार्यालयास पाठवावा?

उत्तर: नियुक्ती प्राधिकार्याचे कार्यक्षेत्र एकापेक्षा अनेक जिल्ह्यांमध्ये असेल तर दिवंगत कर्मचारी ज्या जिल्ह्यात कार्यरत असताना दिवंगत झाला त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकार्याकडे प्रस्ताव पाठवावा.